

24. 05. 2021

POROČILO

I. DELAVNICE V SKLOPU OBNOVE OBMOČNIH GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTOV 2021-2030

Povzetek

Na **območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije** so bile uspešno izpeljane I. delavnice v sklopu obnove območnih gozdnogospodarskih načrtov (ON GGN) za obdobje 2021-2030. Delavnice so del participativnih aktivnosti v procesu obnove območnih gozdnogospodarskih in lovsko upravljaljskih načrtov. **Osrednji cilji** I. delavnice ON GGN so bili:

- predstavitev procesa obnove ON 2021;
- predstavitev značilnosti gozdnogospodarskega območja (GGO);
- predstavitev do sedaj opravljenih analiz (stanje gozdov, analiza preteklega gospodarjenja, presoja trajnosti);
- dopolnitev s strani ZGS zaznanih glavnih problemov in priložnosti v GGO s prepoznanimi prioritetami deležnikov.

Izvedenih je bilo 14 delavnic na vseh območnih enotah. Delavnice, ki so zaradi omejitev pri širjenju Covid 19 potekle preko spletne platforme Cisco Webex Events so trajale od 3 do 4 ure.

Pri organizaciji so sodelovali: vodje OE, vodje in sodelavci odsekov za načrtovanje, tehnična pomoč in moderatorji. Delavnici je prisostvovalo od 8 do 31 udeležencev. Največ udeležencev je bilo v OE Maribor, najmanj pa v OE Kranj. Na delavnicah je bilo prisotnih tudi vsaj 5 udeležencev Zavoda za gozdove Slovenije.

Udeleženci na delavnicah so bili predstavniki različnih interesnih skupin. Med njimi je bil najbolj zastopan interes lastnikov gozdov. Na vsaki delavnici je bil prisoten vsaj en predstavnik lastnikov gozdov. V Ljubljani in Mariboru so predstavniki lastnikov gozdov celo prevladovali.

Na delavnicah pa so bili prisotni tudi predstavniki različnih vladnih in strokovnih institucij (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Družba Slovenski državni gozdovi (SiDG), Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (SKZG), Zavod republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), Gozdarski inštitut Slovenije (GIS), Zavod za varstvo kulturne dediščine (ZVKD), Direkcija republike Slovenije za vode (DRSV), Ministrstvo za obrambo (MORS), Biotehniška fakulteta (BF), Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), lokalnih institucij (razvojni centri, Kmetijsko gozdarska zbornica (KGZ), javni zavodi - parki), predstavniki lokalnih skupnosti, občin in predstavniki varstva narave in drugi deležniki povezani z gozdom in gozdnim prostorom (Čebelarska zveza Slovenije, ribiške družine, podjetje za prostorsko načrtovanje, lesna industrija, različna društva in predstavniki območnega združenja upravljalcev lovišč).

Zaključki delavnice

Povzetek SWOT analize

Pri prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih smo predloge združili v vsebinsko sorodne predloge, ter jih s pomočjo anket razvrstili po pomembnosti.

Na delavnici so bile izpostavljene:

1. Prednosti

Veliko deležnikov je prepoznalo največjo prednost v:

- celovitem, načrtnem gospodarjenju z gozdom in tradiciji gozdarstva.
- sodelovanju ZGS z lastniki gozdov, dobro izobraževanje in sodelovanje.
- dobrem strokovnem delu ZGS, načrtnem sonaravnem trajnostnem gospodarjenju in vpliv stroke na vse posege v prostor.
- veliki biotski pestrosti gozdov ter izboljšanju kazalnikov stanja gozdov - lesne zaloge, prirastka, pestrosti, ohranjenosti, odpornosti.
- v učinkoviti sanaciji gozda po ujmah.

2. Slabosti

Med največjimi slabostmi izvajanja ON v preteklem gospodarjenju so udeleženci izpostavili:

- težave s slabo realizacijo načrtovanih ukrepov;
- preveliko odstopanje od modelnega stanja razvojnih faz, neugodna debelinska in drevesna struktura in neuravnoteženo razmerje razvojnih faz;
- nizko realizacijo gojitvenih del in nege;
- premajhen vpliv na posege v gozdni prostor;
- visok odstotek sanitarne sečnje, ujme, ponekod zasmrečenost gozdov;
- neurejene lastniške - solastniške razmere, neaktivnost nekaterih lastnikov;
- problem neuskklajene številčnosti in vrstne sestave divjadi;
- težave z invazivnimi vrstami;
- pomanjkljiv in neučinkovit nadzor in regulacija;
- premalo sredstev EU in države za razvoj in gospodarjenje z gozdom.
- pritisk turizma in rekreacije in pojav negativnega vpliva prisotnosti obiskovalcev v gozdu
- po drugi strani pa je bil drugje izpostavljen premajhen poudarek preostalim (ne samo proizvodni) funkcijam gozda.

3. Priložnosti

Glavne izpostavljene priložnosti so bile:

- tesnejše sodelovanje načrtovalcev in lastnikov gozdov;
- aktivno delo z lastniki gozdov in aktivno sodelovanje z vsemi deležniki v gozdnem prostoru;

- boljši izkoristek kvalitetnega lesa in drugih gozdnih proizvodov;
- intenziviranje gospodarjenja z gozdovi v gospodarskih gozdovih;
- nove oblike gospodarjenja z gozdom, razvoj stroke na podlagi novih znanj in prenosa praks;
- prilagajanje na klimatske spremembe (ujme, podlubniki ...) in pa tudi gozd kot blažilec podnebnih sprememb;
- povečanje poudarka funkcij gozda ob upoštevanju želja lastnikov;
- povečanje poudarka socialnih funkcij gozdov in povečati ekološko vlogo gozdov hkrati pa črpanje sredstev iz gozdnega sklada za socialne in ekološke funkcije;
- usmerjanje rekreacije in ostalih aktivnosti;
- ozaveščanje javnosti o pomenu gozdov, invazivnih vrstah, bontonu, rekreacije, turizma, problematiki nedovoljene vožnje in aktivnejše sodelovanje z vsemi deležniki;
- več izobraževanj za lastnike gozdov, ozaveščanje lastnikov gozdov o pomenu izvajanja nege;
- digitalizacija gozdarstva;
- spremembe na področju gozdarske zakonodaje.

4. Nevarnosti

Udeleženci delavnic, so si bili enotni predvsem pri nevarnostih za izvajanje prihodnjega ON. Največjo nevarnost so pričakovano prepoznali v ujmah in klimatskih spremembah. V več kot polovici delavnic je bila ta nevarnost na prvem mestu. Z ujmani je povezana sanacija, ki se povezuje s kvaliteto izvedenega dela in neustrezno prilagoditvijo okoljskim spremembam. Po drugi strani pa se deležnikom zdi, da prevladajo naravovarstveni cilji nad gozdnogospodarskimi cilji.

Udeleženci nevarnosti vidijo v:

- problematiki lastništva zemljišč,
- neaktivnosti gozdnih posestnikov,
- neustrezni domača lesna industrija in nestabilnost trga gozdno-lesnih sortimentov;
- tujerodnih invazivnih vrstah;
- neusklajenosti odnosov gozd-divjad;
- grobi, nekontrolirani posegi v gozdni prostor (krčitve, energetski sistemi v naravnem prostoru, infrastruktura) in zavarovane krajine;
- prevelik vpliv nestrokovne javnosti;
- samo navidezni, formalni, participaciji lastnikov pri načrtovanju in gospodarjenju z gozdom
- preveč neomejeni dostopnosti gozdov za vse uporabnike, kar gre na škodo drugih funkcij;
- neusmerjena rekreacijska in turistična dejavnost in slab nadzor nad uporabniki gozdnega prostora. Po drugi strani pa so bili drugi deležniki mnenja, da nevarnost predstavlja prevladovanje zasebnega interesa nad javnim interesom v gozdu.
- Neustrezna odzivnost gozdarske politike in dolgotrajna in zapletena birokracija.

Izkazalo se je, da kar nekateri deležniki smatrajo kot prednost, lahko drugi deležniki kot slabost. V območnih načrtih bo potrebno gospodarjenje prilagoditi klimatskim spremembam in posledično ujmam, upoštevati bo potrebno razdrobljeno lastništvo gozdov in vzpodbuditi aktivnosti lastnikov pri gospodarjenju z gozdovi. Posebno pozornost je potrebno nameniti funkcijam, ki so edina prava podlaga za varovanje gozdov oziroma usklajevanje z drugimi dejavniki v prostoru. Boljše gozdove bomo dosegli z aktivnim pristopom do lastnikov gozdov, z usklajevanjem mnogonamenske rabe gozdov in s stalnim izobraževanjem javnosti.

Diskusija in nadaljnja obravnava rezultatov delavnice

Diskusija se je razvila na vseh delavnicah, teme pa so se razlikovale predvsem glede na prisotne deležnike in problematiko v območju. Nekateri udeleženci so podali dodatne pripombe in mnenje. Poudarimo pa, da so območni načrti strateški načrti, čigar usmeritve se kasneje odrazijo z upoštevanjem pri izdelavi načrtov gozdno gospodarskih enot.

Na delavnicah se je poudarjalo pomen ujm (posledično sanacij ujm) in spremembe podnebja in prilagojenega gospodarjenja z gozdovi. Hkrati pa se je pogosto pojavil pomislek lastnikov gozdov, po eni strani neaktivnosti nekaterih lastnikov in razdrobljeno lastništvo gozdov po drugi strani pa bi si drugi lastniki želeli večje avtonomnosti v svojem gozdu. Prav tako se je pojavilo mnenje, da so gozdovi preveč odprti za vse obiskovalce, prisotno je prekomerno nabiralništvo in neprimerna rekreacija. Izpostavilo se je tudi neskladje med predpisi in načrti, kjer lastniki nosijo preveč odgovornosti za posamezne elemente (funkcije, vloge, dela), hkrati pa za to ne dobijo ustreznih nadomestil oziroma možnosti materialnih nadomestil. Potrebno pa bo tudi postaviti temelje za ohranitev posebej pomembnih gozdov skozi njihove funkcije.

Pojavljalo se je vprašanje kako učinkovito gospodariti (nizka realizacija poseka in gojitvenih del), da bi se rešila neugodna struktura razmerja razvojnih faz in se da lastniku priložnost odločanja v okviru zakonskih možnosti (vložena sredstva – čas – donos).

Zaključki delavnice bodo (skupaj z zaključki predhodne interne delavnice) preneseni v vsebino poglavja v ON GGO, 3.5 –problemi in priložnosti. Zaključki delavnic, ki pa presegajo območne načrte pa so: vzpostavitev naravovarstvenega nadzora, modernizacija ZGS, sprememba gozdarske zakonodaje, večje koriščenje EU sredstev.

Poročilo pripravila, na podlagi poročil OE:

Dr. Andreja Nève Repe, ZGS, CE